

Tárkányi Béla József

1821. január 2-án született Miskolcon Viperina Ádám és Andresz Mária iparos szülők fiaként.

A gimnáziumot (az V. szónoklati osztály kivételével, melyet a német nyelv tanulása miatt Lőcsén végzett) szülővárosában végezte. 1836 augusztusában felvették az egri kispapok sorába. Szabó Román katolikus lelkész látta el olvasmányokkal, és buzdította a költészetre, akinél a szünnapokat töltötte és aki maga is verselgetett. 1838 őszén kezdte teológiai tanulmányait, és ez időtől fogva buzgón verselgetett.

1840-ben, mint II. éves hittanhallgató Honáldozat c. balladájával a Kisfaludy-társaság pályázatán dicséretet nyert, 1841-ben pedig Indítványok c. szatírájával az említett társaságnál szintén dicséretben részesült. A Klopstock Messiásából néhány éneke megjelent, Toldy Ferenc ösztönözte az egész munka lefordítására.

A teológia elvégzése után az egri érseki irodában nyert alkalmazást. Pyrker érsek mellett a művészeti tanulmányokban is képezte magát, és 1841. július 25-én Pestre indult az ottani írói és művészi körök látogatására. 1844 februárjában kereste őt fel Debrecenből Pest felé vezető útján Petőfi.

1844. július 15-én Rajner püspök pappá szentelte. Ekkor Viperina családi nevét Tárkányira változtatta. December elején a palócföldi Szent-Erzsébetre küldték segédlelkésznek. Betegeskedése miatt 1845. július 15-én visszatért Egerbe.

1846. július 22-én Pyrker érsek a saját udvarához hívta meg szertartójának. Elkísérte karlsbádi, majd gasteini útjára is az érseket. Három hónapi távollét után visszatért Egerbe. 1847. október 20-án Pyrker ismét magával vitte szerpapját Bécsbe. November 12-én jelen volt a nádorválasztási ünnepélyen Pozsonyban. Pyrkert halálos ágyánál (meghalt 1846. december 2-án Bécsben) ápolta.

1850 elején Bartalovics érsek maga mellé vette titkárnak, és megbízta őt a Szentírás átdolgozásával. A munkát 1861-ben fejezte be. **1858-ban saját kérelmére érseke egyeki plébánosnak nevezte ki. A Szentírás átdolgozásának nagy munkáját részben itt végezte. Egyeki szolgálata 1868-ig tartott.** A Magyar Tudományos Akadémia 1858. december 15-én, a Kisfaludy-társaság pedig 1867-ben választotta tagjai sorába. A Magyar Tudományos Akadémián 1860. május 2-án „A vallási költészetről”, a Kisfaludy-társaságban 1868. március 18-án „Klopstock Messiásáról” értekezve foglalta el székét.

IX. Pius pápa a Szentírás fordítóját 1866 februárjában kamarásává, a király pedig 1868. pünkösd vasárnapján az egri káptalan tagjává s 1872-ben borsmonostori címzetes apáttá nevezte ki.

Érseke Tárkányit faluról betelepítése után, az egyházmegye népiskoláinak főfelügyeletével bízta meg. 1872 tavaszán a Szent István társulat hat évre alelnökének választotta. A budapesti egyetemnek 1880-tól tiszteletbeli doktora volt. Ezen időben gyakran megjelent az Akadémia, Kisfaludy-társaság és a Történelmi Társulat gyűlésein, valamint a Képzőművészeti egyesületén is, melynek alapító, választmányi és műbíró tagja is volt.

Fővárosi tizenhárom évi tartózkodása alatt tizenegyszer utazott Olaszországba, részben szívbaja enyhítésére; de összekötötte a Szent István társulat részéről nyert megbízatással, útjába ejtve Münchent és Németalföldet is. Akármelyik irányban indult, mindig csak Rómába vitte útja. A római „Arcadia-Társaság” is ez időben megválasztotta tagjának.

Utolsó éveiben gazdag műkincseit új képcsarnokkal gazdagította. 1885. november 17-én küldte meg a Kisfaludy-társasághoz alapítványa pótléka kíséretében Czuczor arcképét.

Meghalt 1886. február 16-án Egerben. A Magyar Tudományos Akadémián 1886. december 20-én Szvorényi József tartott fölötte emlékbeszédet.

Költeményeket írt a következő hírlapokba, folyóiratokba és évkönyvekbe:

Rajzolatok, Közlemények, Remény, Emlény, Athenaeum, Pécsi Auróra, Nemzeti Almanach, Árpádia, Orangyal, Kliegl-Könyv, Regélő, Életképek, Honderű, Országgyűlési Almanach, Divatcsarnok, Szivárvány, Pesti Divatlap, Sárosy-Album, Nővilág, Családi Lapok, Szépirodalmi Album, Napkelet, Religió és Nevelés, Veszprémi Egyházi Almanach. Levele: Eger 1885. nov. 17. (Fővárosi Lapok 284. sz.) Az Egyetemes M. Encyclopaediának is munkatársa volt.

Munkái:

1. *Énekek* az oltári szent áldozathoz. Eger, 1847. (4. kiadás. U. ott, 1852).
2. *Énekek* nagy böjtre és a szent keresztúti ájtatosság. U. ott, 1847. (2. bőv. k. U. ott, 1852).
3. *Vezérkönyv* a ker. kat. anyaszentegyházban tartani szokott processiókhoz. (Körmenetekhez). Az anyaszentegyház szertartásos könyveiből s a bevett ájtatossági gyakorlatokból szerkesztve négy függelékkel. U. ott, 1851. (3. bőv. k. U. ott, 1852., 4. k. Pest, 1855., 7. k. Eger, 1871., 8. k. Eger, 1885. Mind együtt 92,000 péld.).

5. *Lelki manna*, az az imádságos és énekeskönyv, különösen a kat. kereszt. ifjúság számára. U. ott, 1853. (3. k. 1855., 4. k. 1856., 7. k. 1859., 16. k. 1868., 24. k. 1885. U. ott. Mind 244,000 péld.).
6. *Jézus szent szívének imádása*. Eger, 1853. (2. k. 1855., 3. k. 1859., 10. k. 1886. 42,000 péld.).
7. *Énekek* húsvétra, pünkösdre. U. ott, 1853.
8. *Kat. egyházi énektár*. Hangjegyekkel... U. ott, 1854. (2. kiadás 1874. U. ott, ez a k. 5000 péld.).
9. *Ájtatosság* liliomai. A boldogságos szűz Mária szeplőtlen fogantatásának tiszteletére. U. ott, 1855. (3000 péld.).
10. *Énekek* és litánia a boldogságos szűz Mária szeplőtelen fogantatásáról. U. ott, 1855.
11. *Szent éneklüzér* „Kat. egyházi énektárából” kivonva, s néhány latin énekkel megtoldva kat. iskolások számára. U. ott, 1856. (4. k. U. ott, 1866., 8. k. U. ott, 1886. 30,000 péld.).
12. *Énekek* és litánia dicsőséges szent Anna asszony tiszteletére. U. ott, 1857.
13. *Tárcányi B. J. költeményei*, a költő arcképe- és életrajzával Toldy Ferencztől. Pest, 1857. (5000 péld.).
14. *Különféle* alkalmi énekek. Eger, 1859.
15. *Szomorúak* vigasztalója. Imádságos és énekeskönyv a hét fájdalmú szűz anya tiszteletére. U. ott, 1859., (5. k. U. ott, 1886. 17,000 péld.).
16. *Vezércsillag* az üdv. elnyerésére. Imakönyv a kat. nőnem használatára. Pest, 1860. (7. k. Bp. 21,000 péld.).
17. *Kazinczy Ferencz* emlékezete. Kiadta az egri casinói egyesület, az 1860. jan. 18-ára tervezett, de meg nem tarthatott ünnepély emlékére. Eger, 1860. (Költemények, Pajer Antallal együtt).
18. *Hajadonok* őrangyala. Kat. imakönyv. Pest, 1863. (4. k. Bp, 11,000 péld.).
19. *Ártatlanok* öröme. Kat. imakönyvecske kis gyermekek számára. U. ott, 1864. (2. k. Bp, 8000 péld.).
20. *Ifjúság* kalauza az örök életre. Kat. imakönyv. Pest, 1864. (3. k. Bp, 8000 péld.).
21. *Új rózsás-kert*. Imádságos és énekeskönyv kat. keresztény hívek számára. Pest, 1865. (2. k. U. ott, 1867., 4. k. Bp, 10,000 péld.).
22. *Nagyböjti kalauz*. Krisztus kínszenvedésének és halálának negyvennapig megszentelésére a nagyhéti ájtatossággal együtt. Pest, 1866. (1500 péld.).

23. *Ó- és új szövetségi Szentírás*. A Vulgata szerint, Káldy György fordítása nyomán, jegyzetekkel. Eger, 1862-65. (Első kiadás 10,500 péld.). Ennek részkiadásai:

24. *Az Újszövetség szent könyvei*, rövid jegyzetekkel. (1500 p.).

25. *Zsoltárok könyve*, a Vulgata szövegével s Allioli jegyzeteivel. (1000 péld.).

26. *Szentírási szakaszok* templomi használatra. (4000 péld.).

27. *Szentírási szakaszok* iskolai használatra. (3000 péld.).

28. *Keresztény öregek gyámola*. Kat. imádságos könyv. Pest, 1867. (és Bp, 2000 p.).

29. *Vezérangyal a mennyei korona elnyerésére*. Kat. imádságos és énekeskönyv Pest, 1872. és Bp, 1873. (6000 péld.).

30. *Szent István király ünnepének jelentősége*. Egyházi beszéd. Buda, 1868. (2000 péld.).

31. *A legújabb magyar Szentírásról*. Pest, 1869. (Értekezések a nyelv- és néptudományok köréből I. 3.).

32. *Alelnöki beszédek a Szent István társulat közgyűlésein*. Bpest, (7 füzet, 35,000 péld.).

33. *Emlékbeszéd* Bartakovics egri érsek fölött. Pest, 1874. (5000 péld.).

34. *Emlékbeszéd* Mindszenty Gedeon fölött. U. ott, 1879. (5000 péld.).

35. *Sanctissimo Domino Nostro Leoni P. P. XIII. Societas Literaria s. Stephani protoregis nomine*. Budapestini, 1883. (Költemény, készült 50 példányban.)

Kéziratban: Egyházi beszédek; Költői zsengek 1838-40. öt füzet; Lyrai kisebb elbeszélések s északöltészet 1840-44. tizenkilenc füzet; Naplók és Emlékezések 1841-47. tizenhat füzet; Irodalmi levelek (tőle és hozzá); Költői feldolgozásra kiszemelt tárgyak, három füzet.